

CAMP DE TARRAGONA

2. LA DEFENSA DES DE LA CLANDESTINITAT

L'ASSOCIACIÓ
DRETS SEXUALS
I REPRODUCTIUS

CAMP DE TARRAGONA

CAMP DE TARRAGONA

Després de tres anys de guerra civil, el 1939 s'instaura la dictadura franquista, que **va anul·lar tots els drets polítics i socials** establerts per la Segona República. Aquest nou règim es va distingir per una repressió intensa i la supressió sistemàtica dels drets, especialment enfocada contra les persones dissidents. Les dones van ser particularment afectades per aquesta regressió dràstica dels seus drets, ja que el sistema les relegava a dues úniques funcions: ser mares i esposes. Aquesta limitació va provocar una discriminació generalitzada, que va restringir les seves llibertats i les va reduir a un paper totalment subordinat en la societat.

Algunes de les mesures més restrictives del franquisme incloïen la **prohibició total de l'avortament**, castigant amb penes de presó tant les dones que avortaven com les professionals implicades. A més, es va imposar l'**heterosexualitat com a única norma** acceptable, reprimint qualsevol manifestació de dissidència sexual i de gènere. Tots els avenços en drets aconseguits durant la República van ser desmante-

llats: **es va anul·lar el divorci**, la llei exigia l'obediència de les dones cap als seus marits, i les dones casades eren tractades com a menors d'edat. **L'adulteri** es va convertir en un delictes exclusiu per a les dones, mentre que la maternitat i les tasques de cura es van promoure com els deures naturals de les dones. També es van **prohibir els mètodes anticonceptius**, es va **eliminar qualsevol forma d'educació sexual i coeducació**, i es va **restringir el dret al treball femení**, pressionant les dones a abandonar la feina un cop casades.

Moltes dones que durant la Segona República havien participat activament en la creació d'un marc legal que promovia la igualtat de drets, van patir greus conseqüències amb l'arribada del franquisme. Les que havien estat compromeses amb el progrés social es van veure forçades a **exiliar-se** per evitar la repressió; altres van ser **empresonades** per les seves idees i activitats polítiques, i moltes més van acabar immerses en un **silenci obligat**, desapareixent de l'esfera pública i quedant invisibilitzades.

La meva àvia explicava que no es parlava mai del plaer o de temes sexuals a casa. Tot era un tabú, i la dona era vista com un objecte reproductor."

Revista Tarea

AHL. Fons AISS

1 Clàudia Vinyals en el grup focal sobre la genealogia feminista en l'àmbit dels DSiR al Camp de Tarragona

Per reeducar les dones sota els valors imposats pel nou règim, es va crear la **Sección Femenina**, una organització dirigida per Pilar Primo de Rivera. Aquesta institució tenia la missió de dictar el comportament adequat de les dones, educant-les segons uns patrons de gènere rígids i tradicionals. Es promovia una imatge idealitzada de la dona, centrada en els rols de mestressa de casa i cuidadora, i basada en arquetips com "l'àngel de la llar" i "la perfecta casada". A través de cursos i activitats obligatòries, la Sección Femenina adoctrinava les joves en valors de submissió i dedicació total a la família, preparant-les únicament per a les tasques domèstiques, el matrimoni i la maternitat. Aquesta educació conservadora no només limitava les seves oportunitats laborals i d'independència, sinó que també perpetuava la seva subordinació dins del nucli familiar i de la societat en general.

En aquest context, l'Església catòlica va tenir un paper clau en la consolidació d'aquest model femení, al costat de la Sección Femenina. La seva influència va ser tan gran que sortir d'aquestes es-

tructures va ser un procés llarg i difícil. Com explica Clàudia Vinyals: "Durant el franquisme, la sexualitat femenina estava completament reprimida. La meva àvia explicava que no es parlava mai del plaer o de temes sexuals a casa. Tot era un tabú, i la dona era vista com un objecte reproductor."¹ Aquesta repressió profunda del desig i del plaer femení contribuïa a mantenir a les dones sota el control estricte del règim, reafirmant el rol de submissió que se'ls exigia.

En l'àmbit dels drets sexuals i reproductius, recuperar els testimoniatges de les dones que van viure sota el règim franquista la defensa d'aquests drets ha resultat un repte complex, ja que la documentació és inexistent. La manca de fonts escrites i testimonis directes es deu a la naturalesa repressiva del règim, que silenciava qualsevol tipus de dissidència, especialment la que qüestionava els rols tradicionals de gènere i els

Va ser fonamental la llibertat d'expressió sexual que venia una mica amb les influències del maig del 68 de França. (...) No deixàvem de ser una minoria de dones una mica més avançades.”

drets de les dones. Tot i així, sabem que moltes de les dones que van començar a impulsar les primeres lluites feministes en aquest àmbit ho van fer des de la clandestinitat durant el tardo-franquisme, a partir dels anys 70. Aquestes activistes van ser pioneres en la defensa dels drets sexuals i reproductius, un àmbit que estava negat, ja que els temes com l'avortament, l'anticoncepció i la salut sexual eren considerats temes tabú, subjectes a una forta repressió legal i social. Segons Jaci Molins: *"En aquell moment, parlar de sexualitat o voler accedir a anticonceptius era impensable. Moltes dones van patir conseqüències greus per intentar avortar de manera clandestina."*² Aquesta manca d'accés als drets bàsics en matèria de la salut sexual i reproductiva va condemnar moltes dones a una situació de vulnerabilitat. Tot i així, hi havia una xarxa solidària de dones anònimes que col·laboraven per ajudar-se i donar-se suport mútuament, resistint i creant espais de sororitat en un context de profunda opressió.

Aquestes dones van crear **xarxes de suport mutu i organitzacions clandestines**, on es co-

mençava a difondre l'esperança de trencar amb els rols de gènere imposats pel règim. Tot i que aquestes accions eren arriscades i castigades, van permetre assentar les bases per a les reivindicacions futures que emergirien amb força durant la transició democràtica. Les seves accions van ser fonamentals per plantar la llavor d'una consciència feminista que, malgrat les adversitats, va anar guanyant terreny en sectors cada vegada més amplis de la societat, impulsant així una transformació profunda en la lluita pels drets de les dones. Així, malgrat la intensa repressió d'aquests anys, van començar a sorgir els primers moviments que qüestionaven els rols tradicionals a Europa, influenciant directament els feminismes a Catalunya. Com explica Jaci Molins, *"va ser fonamental la llibertat d'expressió sexual que venia una mica amb les in-*

CAMP DE TARRAGONA

*fluències del maig del 68 de França. (...) No deixàvem de ser una minoria de dones una mica més avançades. Vam començar a tenir relacions sexuals bastant aviat, fora del matrimoni, i també sensibilitzant-nos en això de la sexualitat, que el plaer havia de ser una cosa compartida, no només pels homes. I no sé, el franquisme no ens hi ajudava, però vam començar en aquell moment.”*³ D'aquesta manera, en un context profundament restrictiu, aquestes primeres iniciatives van obrir camí a les lluites posteriors per la llibertat sexual i els drets reproductius.

Les dones del Camp de Tarragona, especialment les vinculades a moviments d'esquerra i sindicats, van tenir un paper crucial en la resistència antifeixista. Van organitzar reunions clandestines,

distribuir propaganda i liderar accions per millorar les condicions laborals i socials, amb figures destacades com **Rosa Queral i Lourdes Latorre**⁴ actuant des de l'ombra de les xarxes clandestines. No obstant això, la lluita principal d'aquests anys es centrava en la resistència al règim, i per aquest motiu no es disposa de documentació específica sobre accions relacionades amb els drets sexuals i reproductius. En canvi, les mobilitzacions veïnals als barris obrers van ser essencials per reivindicar millores, creant una base de solidaritat i organització que va esdevenir un precedent per al feminisme de la Transició. Aquestes accions van establir els fonaments dels futurs moviments feministes i les seves reivindicacions en matèria de drets sexuals i reproductius.

---

³ Entrevista a Jaci Molins

⁴ Activistes del PSUC al
Camp de Tarragona

ELABORAT PER L'ASSOCIACIÓ DE DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS EN EL MARC DEL PROJECTE
GENEALOGIA FEMINISTA DELS DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS.

Recerca i elaboració **Laia Moreno Fernández** / Gràfica i il·lustracions **Mercè M. Tarrés** / Coordinació **Sílvia Aldavert**

L'Associació

✉ contacte@lassociacio.org

☎ 933 055 322

🌐 <https://lassociacio.org/>

📘 @lassociacio   📷 @lassociacionsr

AMB EL SUPORT DE

